

Република Србија
ВРХОВНИ КАСАЦИОНИ СУД
Рев 126/2022
03.02.2022. године
Београд

У ИМЕ НАРОДА

Врховни касациони суд, у већу састављеном од судија: Марине Милановић, председника већа, Драгане Бољевић, Катарине Манојловић Андрић, Бранка Дражић и Данијела Николић, чланова већа, у парници тужиоца АА из ..., чији је пуномоћник Снежана Цемовић, адвокат из ..., против тужене "ОТР bank Srbija" ад Нови Сад, чији је пуномоћник Немања Алексић, адвокат из ..., ради утврђења ништавости и стицања без основа, одлучујући о ревизији тужене изјављеној против пресуде Вишег суда у Новом Саду Гж 965/19 од 17.08.2021. године, у седници одржаној 03.02.2022. године, донео је

ПРЕСУДУ

ДОЗВОЉАВА СЕ одлучивање о ревизији тужене изјављеној против пресуде Вишег суда у Новом Саду Гж 965/19 од 17.08.2021. године, као изузетно дозвољеној.

ПРЕИНАЧУЈУ СЕ пресуда Вишег суда у Новом Саду Гж 965/19 од 17.08.2021. године и пресуда Основног суда у Новом Саду П 5277/18 од 24.01.2019. године, тако што се **ОДБИЈА** као неоснован тужбени захтев тужиоца којим је тражио да се утврди да је ништава и да не производи правно дејство одредба члана 7. став 1. уговора о готовинском кредиту број ...-...-.../.../... од 03.12.2010. године, закљученог између тужиоца и тужене банке, а која гласи: „Корисник кредита се обавезује да плати банци фиксну провизију за одобравање кредита у висини од 2% од износа одобреног кредита једнократно“, да се тужена обавезе да тужиоцу плати износ од 5.000,00 динара са законском затезном каматом од 03.12.2010. године до исплате, као и да му накнади трошкове поступка.

ОБАВЕЗУЈЕ СЕ тужилац да туженој на име накнаде трошкова целог поступка исплати износ од 61.300,00 динара у року од 8 дана од дана пријема отправке ове пресуде.

Образложење

Пресудом Основног суда у Новом Саду П 5277/18 од 24.01.2019. године, ставом првим изреке, усвојен је тужбени захтев. Ставом другим изреке, утврђено је да је апсолутно ништава одредба члана 7. став 1. уговора о готовинском кредиту број ...-...-.../.../... од 03.12.2010. године, закљученог између тужиоца и тужене. Ставом трећим изреке,

тужена је обавезана да тужиоцу исплати износ од 5.000,00 динара, са законском затезном каматом почев од 03.12.2010. године до исплате. Ставом четвртим изреке, обавезана је тужена да тужиоцу накнади трошкове парничног поступка у износу од 21.800,00 динара са законском затезном каматом од дана извршности до исплате.

Пресудом Вишег суда у Новом Саду Гж 965/19 од 17.08.2021. године, ставом првим изреке, одбијена је као неоснована жалба тужене и потврђена пресуда Основног суда у Новом Саду П 5277/18 од 24.01.2019. године. Ставом другим изреке, одбијен је захтев тужене за накнаду трошкова жалбеног поступка.

Против наведене правноснажне пресуде донете у другом степену, тужена је благовремено изјавила ревизију, због погрешне примене материјалног права, позивајући се на одредбу члана 404. ЗПП.

Одлучујући о дозвољености ревизије, у смислу члана 404. ЗПП („Службени гласник РС“ бр.72/11, 55/14, 87/18 и 18/20) Врховни касациони суд је оценио да су испуњени услови за одлучивање о посебној ревизији, ради уједначавања судске праксе, због чега је одлучио као у ставу првом изреке.

Испитујући правилност побијане пресуде на основу члана 408. ЗПП, Врховни касациони суд је оценио да је ревизија тужене основана.

Доношењем побијане пресуде није учињена битна повреда одредаба парничног поступка из члана 374. став 2. тачка 2. ЗПП, на коју Врховни касациони суд пази по службеној дужности.

Према утврђеном чињеничном стању, тужилац, као корисник кредита, са туженом банком, дана 03.12.2010. године, закључио је уговор о готовинском кредиту без девизне клаузуле број ...-...-.../.../... . Одредбом члана 1. овог уговора, тужена је одобрила тужиоцу кредит у износу од 250.000,00 динара. Побијаном одредбом члана 7. став 1. истог уговора, тужилац се обавезао да туженој плати једнократну провизију за одобравање кредита у висини од 2% од износа одобреног кредита. По основу наведене уговорне одредбе тужена је од тужиоца наплатила износ од 5.000,00 динара, дана 03.12.2010. године. Пре закључења овог уговора, банка је обрасцем о основним подацима о кредиту од 03.12.2010. године, у тачки 16, навела укупан износ накнада и других трошкова који падају на терет корисника кредита у току одобравања и реализације уговора и да је то износ од 5.000,00 динара.

Полазећи од овако утврђеног чињеничног стања, нижестепени судови су усвојили тужбени захтев закључујући да је предметна одредба уговора о кредиту ништава, на основу члана 103. Закона о облигационим односима (ЗОО), зато што тужиоцу, као кориснику кредита, тужена банка није образложила из чега се трошак обраде кредитног захтева и пуштања у коришћење тачно састоји и како је дошла до тог новчаног износа, а није определила ни структуру ових трошкова, како би се утврдило да ли су они стварно настали. С обзиром на то, заузели су становиште да тужилац има право на враћање новчаног износа наплаћеног по ништавој одредби на основу члана 104. и 214. ЗОО, са законском затезном каматом од дана стицања, јер је тужена банка несавестан стичалац.

По оцени Врховног касационог суда становиште нижестепених судови је засновано на погрешној примени материјалног права.

Према члану 103. став 1. ЗОО, уговор је ништав ако је противан принудним прописима, јавном поретку или добрим обичајима, а на ништавост суд пази по службеној дужности на основу члана 109. истог закона.

Према одредби члана 1065. ЗОО, уговором о кредиту банка се обавезује да обвезнику кредита стави на располагање одређени износ новчаних средстава на одређено или неодређено време за неку намену или без утврђене намене, а корисник се обавезује да банци плати уговорену камату и добијени износ новца врати у време и на начин како је то утврђено уговором. Уговор о кредиту се закључује у писменој форми, што значи да се у писаном тексту уговора мора утврдити износ кредитних средстава, као и услови давања, коришћења и враћања кредита (члан 1066).

Право банке да обрачунава одређене трошкове и накнаде банкарских услуга поводом закључења уговора о кредиту произилази из члана 43. Закона о банкама, којим је предвиђена могућност јединственог начина обрачуна и објављивања трошкова, камата и накнада банкарских услуга и то нарочито по основу депозитних и кредитних послова.

Ово право банке је регулисано и подзаконским актима и то Одлуком о јединственом начину обрачуна и објављивања ефективне каматне стопе на депозите и кредите („Службени гласник РС“ број 57/06 која се примењује од 01.10.2006. године) и која је важила у време закључења предметног уговора о кредиту од 03.12.2010. године. Овом Одлуком се прописује јединствени начин обрачуна и објављивања трошкова, камата и накнада банкарских услуга и то нарочито на основу кредитних послова, као и ближи услови и начин обавештавања клијената банке (тачка 1. став 1.). На основу одредаба тачке 5. ове одлуке може се закључити да понуда банке, која се односи на кредите, треба јасно и недвосмислено да садржи следеће податке: податке који се укључују у обрачун ефективне каматне стопе (став 1. под 1), као и податке који се не укључују у обрачун ефективне каматне стопе (став 1. под 2). Наведени подаци треба да буду утврђени и исказани у понуди тако да клијента ниједног тренутка не доведу у заблуду што се тиче било ког елемента тих података (тачка 5. став 2.) и достављени клијенту на начин прописан упутством из тачке 11. ове одлуке. (тачка 5. став 3.). Поред тога по одредби тачке 7. став 2. наведене одлуке, при закључивању уговора о кредиту банка уз уговор уручује клијенту један примерак плана отплате кредита, као и преглед битних елемената тог кредита који садржи податке који се укључују у обрачун ефективне каматне стопе, као и оне који се не укључују у тај обрачун. Подаци који се укључују у обрачун ефективне каматне стопе су: износ кредита, период отплате, номинална каматна стопа, ефективна каматна стопа, укупан износ камате која се плаћа у току коришћења кредита, укупан износ других трошкова које клијент треба да плати у току коришћења кредита и износ отплатне рате (тачка 7. став 2. Одлуке).

Имајући у виду утврђено чињенично стање, тужилац је као корисник кредита закључио уговор о кредиту са туженом дана 03.12.2010. године, а као прилог уз поднесак тужене од 26.07.2018. године, којим се изјашњавала на наводе из тужбе, достављен је и образац Основних података о предметном кредиту од 03.12.2010. године. Како је у наведеном обрасцу Основних података о кредиту, који је уручен тужиоцу пре закључења уговора, исказана накнада од 5.000,00 динара, као податак о укупном износу накнада и других трошкова које клијент треба да плати у току одобравања и реализације уговора о кредиту, то супротно становишту нижестепених судова, у конкретном случају није изостало јасно и потпуно обавештавање корисника кредита пре закључења уговора у складу са Одлуком о јединственом начину обрачуна и објављивања ефективне каматне стопе на депозите и кредите („Службени гласник РС“ број 57/06). Банка сходно наведеним законским одредбама није била у обавези да исказује структуру ове накнаде, нити од чега

се састоји, односно да ли је реч о стварним трошковима који су реални и оправдани. Следи наведеног, уговорна одредба којом се корисник кредита сагласио да банка приликом исплате кредита задржи 2% од износа одобреног кредита на име трошкова обраде кредита, није противна основним начелима облигационог права, нити условима и начину обавештавања клијената банке, па како предметна одредба није ништава, тужилац неосновано потражује наплаћени новчани износ са законском затезном каматом на основу чланова 104. и 214. ЗОО.

На основу изнетог Врховни касациони суд је преиначио нижестепене пресуде и одбио тужбени захтев као неоснован.

Како је тужена успела у поступку по ревизији, то јој на основу члана 165. став 2. у вези чланова 163. став 2, 153. став 1. и 154. став 2. ЗПП, припадају трошкови целог поступка према оствареном успеху у спору. Висина накнаде ових трошкова одмерена је према опредељеном захтеву и то: за састав образложеног поднеска од 26.07.2018. године туженој припада износ од 6.000,00 динара, за заступања на једном одржаном рочишту износ од 7.500,00 динара, за заступања на једном неодржаном рочишту износ од 4.500,00 динара, на име састава жалбе износ од 12.000,00 динара, на име састава ревизије износ од 18.000,00 динара, све према АТ важећој у време предузимања ових парничних радњи. Туженој је признат и трошак на име судске таксе за жалбу и другостепену одлуку у износу од по 1.900,00 динара, за ревизију износ од 3.800,00 динара и ревизијску одлуку износ од 5.700,00 динара, све према ТТ. Туженој не припадају трошкови у виду увећања накнаде на име ангажовања пуномоћника из реда адвоката за 20% по основу ПДВ-а за наведене парничне радње, јер није доставила рачун, као доказ да је ПДВ заиста и плаћен, а потврда о извршеном евидентирању за ПДВ није довољан доказ да је њен пуномоћник обвезник пореза на додату вредност.

На основу члана 416. став 1. ЗПП, Врховни касациони суд је одлучио као у изреци пресуде.

**Председник већа - судија
Марина Милановић, с.р.**

За тачност отправка
Управитељ писарнице
Марина Антонић